

Baniyam — Lambarka Lix iyo Toban

Waqtiga Dhammaadka

Jeff Pippenger

2026-02-19

Daanyeel kow iyo tobnaad wuxuu ku bilaabmaa isagoo Donald Trump soo bandhigaya inuu yahay madaxweynihii ugu dambeeyey ee boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegidda Kitaabka Quduuska ah. Sannaddii saddexaad ee Kuros, taas oo ah meesha riyadu ka bilaabatay cutubka tobnaad, waxaa lagu dhammaystiraa aayadda kowaad ee cutubka kow iyo tobnaad erayga ah, “sidoo kale.”

Aniguna, sannaddii kowaad ee Daariyus kii reer Maaday, aniguba waan istaagay si aan isaga u xaqiijiyo oo u xoojiyo. Daanyeel 11:1.

Jibriil si taxaddar leh ayuu dib ugu noqonayaa Daariyus oo ugu xidhaya Kuros marka uu bilaabay qisadiisa cutubka kow iyo tobnaad. Cutubka tobnaadna waxa uu sii socdaa isagoo ah hal aragti ilaa aayadda ugu dambaysa ee cutubka laba iyo tobnaad, wuxuuna ka bilaabmaa sannaddii saddexaad ee Kuros.

Sannaddii saddexaad oo Kuuros oo ahaa boqorkii Faaris ayaa wax loo muujiyey Daanyeel, kaasoo magiciisa loo bixin jiray Belteshaasar; oo wixii la muujiyeyna run bay ahaayeen, laakiin wakhtigii loo qoondeeyey wuu dheeraa; oo isna wuu gartay wixii la muujiyey, oo wuxuu lahaa garasho ku saabsan riyadii. Daanyeel 10:1.

Daariyos iyo Kuuros wadajir bay u sameeyaan astaanta quruunta laba-geesoodka ah ee Maadayiinta iyo Faarisiyiinta, iyagoo matalaya awoodda laba-geesoodka ah ee Jamhuuriyadnimo iyo Borotestaannimo ee Maraykanka; sidaas darteedna, waxay matalaan astaanta laba-geesoodka ah ee wakhtiga ugu dambaysta. Dhalashadii Haaruun iyo Muuse waxay calaamadisay wakhtiga ugu dambaysta ee wax sii sheegiddii afarta boqol ee sannadood ee Ibraahim bilowgii Israa’iiltii hore; sidaas oo kale, dhalashadii Yooxanaa Baabtiisaha iyo Masiixa ayaa meteshay labada astaan-calaamadood ee wakhtiga ugu dambaysta dhammaadkii Israa’iiltii hore. Ciise mar walba dhammaadka ayuu ku tusaaleeyaa bilowga.

Daariyus iyo Kuros si wadajir ah waxay matalaan astaanta jidka ee loo metelo “wakhtiga dhammaadka,” markaas oo dhammaatay maxaabiistii toddobaatanka sannadood ee Baabuloon.

“Kaniisadda Ilaah ee dhulka joogtay waxay si dhab ah ugu jirtay maxaabiisnimo muddadan dheer ee silcinta aan kala joogsiga lahayn, sida ay reer binu Israa’iil ugu maxaabiisnaayeen Baabuloon intii lagu jiray xilligii masaafurinta.” Prophets and Kings, 714.

Daariyus iyo Kuuros waxay astaan u yihiin sannadihii 1798 iyo 1799, iyagoo matalaya wakhtiga dhammaadka, markii maxaabiisnimadii isu-eg ee Israa’iil ruuxiga ah ku haysay Baabuloon ruuxiga ahi ay dhammaatay. Sannadkii 1798 wuxuu tilmaamay dhammaadka nidaamkii siyaasadeed ee baabtiisnimada Roomaanka, kaas oo lagu matalay bahal ay fuushay dhilladii Rooma.

Markaasuu ruuxa igu qaaday cidlada; oo waxaan arkay naag ku fadhida bahal guduudan, oo ay ka buuxaan magacyo cay ah, leh toddoba madax iyo toban gees. Muujintii 17:3.

Napoleon wuxuu soo afjaray nolosha bahalkii sannadkii 1798, oo sannadkii 1799 naagtii bahalka fuushay waxay ku dhimatay masaafuris. Sannadkii 1989, labadaba Ronald Reagan iyo George Bush kii weynaa waxay ahaayeen madaxweynayaal, taas oo calaamadaynaysa wakhtiga dhammaadka sannadkii 1989. Daariyos iyo Kuros waxay matalaan Reagan iyo Bush kii weynaa. Aayadda labaad waxay leedahay:

Haddaba waxaan ku tusayaa runta. Bal eeg, weli saddex boqor ayaa ka kici doona Faaris; oo kii afraadna aad buu uga taajirsanaan doonaa kulligood; oo xooggiisa ku dhisan maalqabeennimadiisa ayuu wada kicin doonaa dhammaan boqortooyada Giriigga. Daniel 11:2.

Baraarugid

Daariyus wuxuu ahaa Reagan, Kurosna wuxuu ahaa Bush kii weynaa, saddexdii Kuros ka dambaysayna waxay ahaayeen Clinton, Bush kii yaraa, Obama kii Kala-Qaybiye, iyo madaxweynihii afraad ee “aad uga taajirsanaa,” kaas oo kiciyey caalamiyintii Giriigga, wuxuu ahaa Trump. Erayga “kicin” wuxuu ka dhigan yahay baraarujin. Markii Trump ku dhawaaqay musharraxnimadiisa sannadkii 2015, caalamiyintii, oo Yoo’eel ku aqoonsado “quruumaha jaahilka ah,” way baraarugeen.

Quruumaha ha la toosiyo, oo ha u soo kacaan dooxada Yehoshaafaad; waayo, halkaasaan ku fadhiisan doonaa inaan xukumo quruumaha oo dhan ee hareeraha jooga. Miinshaarta geliya, waayo, beergoosashadu way bislaatay; kaalaya, soo dega, waayo, macsaraddu way buuxdaa, berkeduhuna way ka buuxdhaafaan; waayo, xumaantoodu way weyn tahay. Dad faro badan, dad faro badan ayaa ku sugan dooxada go’aanka; waayo, maalinta Rabbigu way ku dhowdahay dooxada go’aanka. Yoo’eel 3:12–14.

Marka “gaalada” la toosiyo, “maalinta Rabbigu way dhowdahay” dooxada Yehooshaafaad. “Yehooshaafaad” macnaheedu waa xukunka Rabbiga; dooxadana waxaa kaloo loo yaqaan dooxada go’aanka. Laga bilaabo 2015, “dadka faraha badan” ee meeraha dhulka jooga waxay bilaabi doonaan inay u guuraan xidhmooyinka kala duwan ee loo diyaariyey cudurdaar kasta oo ay dadku bixiyeen si aanay go’aan ugu gaadhin inay Ilaah u adeegaan. 9/11 waxaa ka bilaabmay xukunkii kuwa nool, oo 2015, Trump wuxuu ku dhawaaqay inuu u tartami doono madaxtinnimada. 9/11 waxaa bilaabmay wejigii koowaad ee roobka dambe inuu da’o, roobka dambena waa waxa midhaha gaadhsiiya bislaansho buuxda; oo 2015, afar iyo toban sannadood gudahood roobka soo saara goosashada bislaatay, kitaabka Yoo’eel wuxuu yeedhinayaa digniinta ah in marka Donald Trump “kiciyo boqortooyada Giriigga,” ama sida Yoo’eel u yidhaahdo, marka Trump “toosiyo gaalada 2015,” goosashada meeraha dhulku ay bilaabayso inay bislaato.

Waa muhiim in la garto in runta ugu horraysa ee lagu xusay Daanyeel kow iyo tobnaad ay tahay doorarka nebiyadeed ee Donald Trump. Boqortooyadii ugu horraysay ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah lagu matalo ee ku jirta kitaabka Daanyeel waa Baabuloon. Ka warran qisada Baabuloon ee ku jirta kitaabka Daanyeel haddii Nebukadnesar aan Waxyigu u adeegsan inuu dhiso

tusaale nebiyadeed. Boqortooyada lixaad ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah ma dhammaystirna la'aanteed markhaatifurka taliyaha ugu dambeeya ee boqortooyadaas. Qaanuunka xusitaanka ugu horreeya wuxuu dejinayaa muhiimadda Trump inuu yahay astaan mudnaanta koowaad leh oo ku jirta araggii uu Daanyeel helay maalintii laba iyo labaatanaad ka dib markii uu soomay saddex toddobaad.

Laakiinse amiirkii boqortooyada Faaris ayaa i hor joogsaday kow iyo labaatanaad maalmood; hase yeeshee, bal eeg, Miikaa'iil oo ah mid ka mid ah amiirrada waaweyn ayaa u yimid inuu i caawiyo; anna halkaas ayaan kula sii joogay boqorradii Faaris. Haddana waxaan u imid inaan ku fahamsiiyo waxa dadkaaga ku dhici doona maalmaha ugu dambeeya; waayo aragtidu weli waxay u tahay maalmo badan. Daanyeel 10:13, 14.

Aragtida cutubka kow iyo tobnaad waxay tusaalaynaysaa waxa ku dhaca dadka Ilaah maalmaha ugu dambeeya, iyo in Trump yahay hoggaamiyaha Maraykanka, dabadeedna Qaramada Midoobay; waana run leh cawaaqib weligeed ah oo ku xidhan in runtaas la fahmo ama aan la fahmin. Runtaasu waxay ahayd mid aad ugu muhimsan in Jibriil u gudbiyo Daanyeel, sidaas darteed aayadda afar iyo tobnaad Daanyeel wuxuu ka diiwaangelinayaa iftiinka uu malaa'igta Jibriil bixiyey in ay yihiin "kuwa dadkaaga dhaca" kuwa dhidibada u taaga aragtida. Suurtagal ma aha in si sax ah loo raaco dhaqdhaqaaqyada Donald Trump ee wax sii sheegidda iyada oo aan Rooma loo adeegsan qaab-raaceedkii lagu aqoonsan lahaa raadadkiisa dhex mara taariikhda wax sii sheegidda ee Daanyeel kow iyo tobnaad.

Trump, isagoo astaan u ah Maraykanka inta lagu jiro xilliga sharciga Axadda, wuxuu samaynayaa sanamkii bahalka; sidaas yeelayana wuxuu maamuusayaa bahalka; sidaas darteed waa sanamkii bahalka, isla markaana waa sanam lagu maamuusayo bahalka. Muujintii 17, baabanimadu waa kii siddeedaad, kaas oo ka mid ah toddobada; Donald Trump-na waa madaxweynihii siddeedaad tan iyo Reagan wakhtiga dhammaadka ee 1989, hase yeeshee sidoo kale waa kii lixaad, taas oo ka dhigan inuu yahay kii siddeedaad ee ka mid ah toddobada.

Muujintii toddoba iyo tobnaad, Yooxanaa aayadda saddexaad waxaa loo qaaday cidlada, halkaas oo uu ku arkay dhillo fuushan bahal. Dhillada waxaa aqoonsaday dhammaan mad-habyada waaweyn ee Protestant-ka inay tahay kaniisadda Kaatooligga, in kastoo ay kulligood diidaan caqiidooyinkoodii aasaasiga ahaa maalmaha ugu dambeeya. Kaniisaddii Roomaanka ahayd waxay ku sakhraansanayd dhiigga shahiidada markii Yooxanaa arkay, waxayna sidday magaca hooyada dhillooyinka. Tani waxay caddaynaysaa in Yooxanaa loo gudbiyey sannadkii 1798, markaas oo baabaniyaddu haysatay dhiigga shahiidnimada, oo qaar ka mid ah kaniisadihii hore ee Protestant-ka ay durba ku soo noqonayeen wadaagga Kaatooligga Roomaanka. Meeshaas uu ka arkayay, Yooxanaa wuxuu ku arkay "toddoba boqor," shan ka mid ah oo hore u dhacay sannadkii 1798, iyo boqortooyo keliya oo jirtay sannadkii 1798, boqortooyadaasina waxay ahayd Maraykanka; hase ahaatee boqortooyo kale oo ka kooban toban boqor ayaa iman lahayd dabadeed, waayo sannadkii 1798, halkaas oo Yooxanaa taagnaa, boqortooyadii toddobaad weli ma iman. Tobanka boqor waxay xukumaaan saacadda qalalaasaha sharciga Axadda, waxayna ku heshiiyaan inay boqortooyadooda toddobaad siiyaan bahalkii boqortooyada shanaad, kaas oo helay dhaawac dhimasho leh sannadkii 1798.

Lambarka “8” waxay ka dhigan tahay sarakicid, baadariyadduna waa tii siddeedaad ee ka timid toddobada marka dhaawaceeda dhimashada ahi bogsado xilligga midowga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah, kaas oo dhaca marka dhowaan la meelmarin doono sharciga Axadda. Sannadkii 2020, caalamiyeyaalka ayaa Trump ka xaday doorashadii, waxaana lagu laayay jidadka Muujintii kow iyo tobnaad. Labada markhaati ee Muujintii kow iyo tobnaad waxay matalaan labada gees ee bahalka dhulka, kuwaas oo labaduba la laayay sannadkii 2020. Trump waa madaxweynihii lixaad tan iyo Reagan wakhtiga dhammaadka ee 1989; hase yeeshee, marka la joogo 2024, isagu sidoo kale waa kii siddeedaad ee ka yimid toddobadii boqor ee ka horreeyey. Sannadkii 2024, dhaawiciisii dhimashada ahaa waa la bogsiiyey, isla mar ahaantaana wuxuu noqday kii siddeedaad ee ka yimid toddobada, si buuxda ula jaanqaadaya astaanta nebiyadeed ee dhidibada u taagaysa muujinta. Haddii aadan lahayn Rooma, ma lihid awood aad ku raacdo dhaqdhaqaaqyada sawirka Rooma.

MAGA

Si loo fahmo sida Trump uu u yahay Constantine the Great marka ay dhammaadaan “250”-ka sano ee Nero, ama sida uu u yahay Antiochus the Great sannadkii 207 BC, ama sida uu u yahay madaxweynihii ugu dambeeyey ee dhaqdhaqaaqiisa oo dhan ee xilligii dahabiga ahaa uu ku dhisan yahay ka dhigista Ameerika “weyn,” waxaa loo baahan yahay in la aqoonsado in cutubku marka hore xusayo Trump iyo doorkiisa nebiyadeed.

Saxeexa “runta” ee uu matalayo erayga Cibraaniga ah ee “runta,” kaas oo ka kooban xarafka koowaad, kan saddex iyo tobnaad, iyo kan laba iyo labaatanaad ee alifbeetada Cibraaniga, waxay Reagan u aqoonsanaysaa xarafka koowaad, Obama-na xarafka saddex iyo tobnaad ee fallaagannimada, sida uu matalayo sannadka 2013 markii hoggaamiyihii hore ee Xafiiska Baadhista Caqiidada ay ku xigtay baadariigii ugu horreeyey ee Jesuit-ka ahaa. Maadaama hoggaamiyihii baadhista caqiidada uu hawlgab noqday, barta uu ku dhammaaday waxay la jaanqaadaysaa barta uu ka bilaabmay baadariga Jesuit-ka ah. Xidhiidhkaas u dhexeeya labada baadari ee Obama wuxuu ahaa Maarso 13, 2013. Obama wuxuu la jaanqaadaa xarafka saddex iyo tobnaad ee fallaagannimada, xarafka laba iyo labaatanaadna waa Trump.

Wax-ka-beddelka laba iyo labaatanaad waxa uu xaddidayaa madaxweyne inuu xilka hayo laba muddo-xileed oo keliya; marka la eego madaxweynayaashii laba muddo-xileed soo qabtay ee muddooyinkoodu AAN isdaba-joog ahayn, waxaa jira laba keliya. Grover Cleveland waa alfa-ga madaxweynayaasha laba muddo-xileed leh ee muddooyinkoodu aan isdaba-joog ahayn, Trump-na waa omega-ga. Grover Cleveland waxa uu ahaa madaxweynihii laba iyo labaatanaad, Trump-na isaga oo omega u ah Cleveland waxa uu haystaa kala-soocidda alfa ee “22.” Cleveland iyo Trump waxay matalaan alfa iyo omega xambaarsan astaanta xarafka laba iyo labaatanaad ee alifbeetada Cibraaniga. Waxaa jira laba madaxweyne oo keliya oo lahaa laba muddo-xileed oo aan isdaba-joog ahayn, Trump-na waa kan labaad ee labadaas. Labada omega oo lagu dhuftay laba iyo labaatanka alfa waxay la mid tahay afar iyo afartan, astaanta 1844, taas oo ah astaanta albaabka xiran ee sharciga Axadda, sida uu u sii-sawiray albaabkii xirmay ee 1844. Trump waa shakhsigii afartan iyo afraad ee gaar ah ee madaxweyne noqda, waana madaxweyne marka albaabku ku xirmayo sharciga Axadda.

Trump waxaa lagu tusaaleeyey Kuuroskaa Weynaa. Kuuroskaa Weynaa wuxuu soo saaray amarkii koowaad, Artakserkseskaa Weynaana wuxuu soo saaray amarkii saddexaad. Kan koowaad iyo kan saddexaad way iswaafaqaan, waayo Ciise had iyo goor dhammaadka wuxuu ku muujiyaa bilowga. Trump wuxuu joogaa halka ay ku dhammaanayaan “250”-kii sano ee Neero, kuwaas oo uu matalayey Konstantiinkii Weynaa. Dhammaadka “250”-ka sano ee ka bilaabmay 457 BC, Trump waxaa matalaya Antiokhoskaa Weynaa, kaas oo 2024 ku soo noqday isagoo ka sii xoog badan sidii hore, taas oo ah dhammaystirka aayadda saddex iyo tobnaad.

Waayo, boqorka woqooyi wuu soo noqon doonaa, oo wuxuu soo kicin doonaa ciidan tiro badan oo ka weyn kii hore; oo hubaal ahaan ayuu iman doonaa sannado cayiman dabadood isagoo wata ciidan weyn iyo maal badan. Daanyeel 11:13.

Marka Maraykanka uu Rooma qabsado xilliga sharciga Axadda, dal kasta oo dunida ku yaal ayaa markaas lagu qasbaa inuu u sujuudo Rooma.

“Quruumaha qalaad waxay raaci doonaan tusaalaha Maraykanka. In kastoo ay iyadu hormuud ka tahay, haddana isla qalalaasahaas ayaa ku soo degi doona dadkeenna ku kala nool dhammaan qaybaha dunida.” Testimonies, volume 6, 395.

“Quruumaha shisheeye” waxaa lagu qasbaa inay sidaas yeelaan Maraykanka oo la wareega hoggaanka Qaramada Midoobay marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya la dhaqan geliyo. Qaramada Midoobay waa tobanka boqor ee Muujintii 17, kuwaas oo uu ka taliyo Axaab, boqorkii tobanka qabiil ee woqooyi, kaas oo guursaday Yesebeel. Guurka Yesebeel iyo Axaab waa guurka la dhammeystiro marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya la dhaqan geliyo. Marka sharciga Axaddu yimaado, Maraykanka, oo ah dalka sharafta leh ee Daanyeel kow iyo toban, iyo bahalka dhulka ee Muujintii saddex iyo toban, wuxuu soo afjaray taariikhdiisa isagoo ah boqortooyadii lixaad ee waxsii sheegista Kitaabka Quduuska ah. Buur Karmel, 850 nebi oo Bacal ah iyo wadaaddadii geedaha Asheeraah oo ka cunayay miiska Yesebeel, waxaa laayay Eliiyaah. Maraykanka waxaa la laayaa marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya la dhaqan geliyo, sida nebiyadii beenta ahaa loogu laayay Buur Karmel. Sheekadu wixii markaas ka dambeeya waxay u dhexaysaa Eliiyaah iyo Axaab iyo Yesebeel, Axaabna wuxuu matalaa boqortooyo toban-laab ah, oo ay maamusho kii ugu horreeyey ee sino la galay Yesebeel. Yesebeel waxay ku talo jirtaa inay sino la gasho boqortooyo kasta, hase ahaatee Axaab wuxuu matalaa kii ugu horreeyey ee sidaas sameeya, waana Maraykanka kan ku dhinta Buur Karmel oo isla markiiba noqda gacalkii ugu horreeyey ee Yesebeel. Marka loo eego Daanyeel kow iyo toban, halkaas, xilliga sharciga Axadda, ayuu Trump u istaagaa sidii boqorka xoogga badan ee Giriigga, oo uu metelayo Iskandar Weyne.

Oo waxaa kici doona boqor xoog weyn leh, oo ku talin doona xukun aad u ballaadhan, oo samayn doona sida doonistiisu tahay. Oo markuu kaco, boqortooyadiisu way burburi doontaa, oo waxaa loo qaybin doonaa xagga afarta dabaylood ee samada; mana gaadhi doonto farcankiisa, mana ahaan doonto sidii xukunkii uu ku talin jiray; waayo, boqortooyadiisa waa la siibi doonaa, oo waxaa lahaan doona kuwo kale oo aan ahayn kuwaas. Daniel 11:3, 4.

Donald Trump wuxuu u taagan yahay sida “boqorka xoogga badan” ee Qaramada Midoobay, kaas oo lagu metelay aayadda gudaheeda, dabadeedna lagu astaan yeelay taariikhda Alexander the

Great. Marka uu istaago, Maraykanka, oo ah boqortooyadii lixaad ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah, way dhammaanaysaa, waxaana bilaabmaya boqortooyada toddobaad ee tobanka boqor ee Muujintii toddoba iyo tobnaad. Tobanka boqor waxay boqortooyadooda toddobaad ku bilaabaan iyagoo isla goobtaas oo isla waqtigaasba ku heshiinaya inay boqortooyadooda toddobaad siiyaan awoodda baabanka, taas oo ah boqortooyada siddeedaad, oo ka mid ah toddobadii boqortooyo ee ka horreeyey. Heshiiskoodu wuxuu ahaa inay fuliyaan doonista Ilaah, doonistiisuna waxaa lagu matalay sadarba sadar Qorniinnada runta oo dhan.

Astaan u ah Rooma

Aayadaha shanaad ilaa sagaalaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad waxaa lagu dhammaystiray taariikh nebiyeed si qumman u astaysay taariikhda awoodda baabbanimada sida lagu soo bandhigay aayadaha kow iyo soddon ilaa afartan ee isla cutubkaas. Khadka taariikheed ee aayadaha shanaad ilaa sagaalaad wuxuu barbar socdaa khadka taariikheed ee aayadaha kow iyo soddon ilaa afartan. Labada khadba waxay tilmaamayaan wakhti ay awoodda metelaysa Rooma baabbanimo markii hore ka adkaatay saddex caqabadood, dabadeedna ay xukuntay muddo ilaa uu dhacay axdi jabay oo keenay in boqor koonfureed ku soo kaco iyaga, taas oo gaarsiisay dhaawac dhimasho leh. Inta si dhow loo barto loona barbar dhigo taariikhda labadaas khad, ayay si qoto dheer loogu gartaa inay yihiin kuwo aad u sax ah. Saxnimadoodu waxay qusaysaa sida dhaw ee ay u metelaan qaab-dhismeedka ku jira aayadaha iyo weliba taariikhda dhammaystirtay aayadahaas.

Taariikhdii rumaysay shanta aayadood waxay barbar socotaa oo la jaanqaaddaa taariikhdii Roomaanka baadariga ee lagu soo bandhigay aayadaha soddon iyo kow ilaa afartan, waxayna bixisaa duruufaha lagu soo gelinayo Antiochus the Great aayadaha toban ilaa shan iyo toban.

Laakiinse wiilashiisu way kici doonaan, oo waxay soo ururin doonaan ciidan tiro badan oo xoog leh; oo mid baa hubaal ahaan iman doona, oo qulquli doona, oo dhex mari doona; dabadeedna wuu soo noqon doonaa, oo mar kale kici doonaa, ilaa qalcaddiisa. Daanyeel 11:10.

Iyadoo lagu fulinayo aayadda tobnaad, Antiochus the Great wuxuu guul ku gaadhay ilaa qalcaddii Masar, halkaas oo uu ololihii ku soo afjaray si uu isu soo abaabulo mar kale. Taariikhdaas waxay astaan u tahay burburkii Midowgii Soofiyeeti sannadkii 1989, sida lagu muujiyey aayadda afartanaad ee isla cutubkaas.

Oo wakhtiga ugu dambaysta boqorka koonfureed ayaa isaga ku riixi doona; boqorka waqooyiguna wuxuu ugu soo kici doonaa sida dabayl cirwareen ah, isagoo wata gaadhifardoodyo, iyo fardooley, iyo maraakiib badan; oo isagu wuxuu geli doonaa dalalka, wuuna ku fatahi doonaa oo ka sii gudbi doonaa. Daanyeel 11:40.

Weedha tobnaad ee aayadda toban ku jirta ee ah “hubaal wuu iman doonaa, wuuna ku fatahi doonaa, wuuna sii gudbi doonaa” waxay Cibraani ahaan la mid tahay tan aayadda afartan ee ah “wuxuu geli doonaa waddammada, wuuna ku fatahi doonaa, wuuna ka tallaabi doonaa.” Labada aayadoodba waxay tilmaamayaan goorta boqorka woqooyi (Antiyokhus aayadda toban iyo Reagan aayadda afartan) uu ka adkaado boqorka koonfureed (Btolemi aayadda toban iyo Midowgii Soofiyeeti aayadda afartan). Labada weerarba waxay ahaayeen aar-gudasho ka dhan ah guushii

hore ee boqorka koonfureed (Btolemi aayadaha shan ilaa sagaal iyo Napoleon aayadda afartan). Ujeeddada boqorka koonfureed ee weerarku waxay ahayd heshiis la jebiyey (guurkii Bernice ee aayadaha shan ilaa sagaal iyo jebinta Heshiiskii Tolentino ee 1797 ee la xidhiidhay Napoleon). Qaab-dhismeedka nebiyadeed ee aayadaha ku dhex matalan iyo rumoobitaankii dambe ee taariikhda ku xigay ee aayaduhu sidoo kale waxay waafaqsan yihiin Ishacyaah 8:8.

Oo isagu Yahuudah dhex mari doonaa; wuuna fatahi doonaa oo ka gudbi doonaa, wuxuuna gaadhi doonaa ilaa qoorta; baalashiisana fiditaankoodu wuxuu buuxin doonaa ballaca dalkaaga, Immaanuu'eelow. Ishacyaah 8:8.

Markii Ishacyaah saadaaliyo in ciidankii Sennakeriib “soo fatahi doonaan oo gudbi doonaan,” mar kale waa isla eraygii Cibraaniga ahaa ee ku jiray aayadda toban iyo afartan. Ishacyaah wuxuu tilmaamayaa waqtigii Sennakeriib, boqortooyadii woqooyi, qabsaday boqortooyadii koonfureed ee Yahuudah, laakiin Yerusaleem wuu ka tagay iyadoo taagan, waayo wuxuu gaadhay oo keliya “ilaa qoorta,” sida Antiochus uu u gaadhay ilaa xadka aayadda toban. Ujeeddada Sennakeriib waxay ahayd in Xisqiyaah jebiyey axdigii Ashuur, sida uu u matalayey Xisqiyaah markii uu joojiyey baadkii lagu heshiiyey. Axdiga la jebiyey waa waxa ka reeban saddexda aayadood ee is barbar socda. Mid kastaba wuxuu ku saabsanaa axdi la jebiyey, laakiin Ptolemy iyo Napoleon xagga boqorka woqooyi ayaa lagu eedeeyey jebinta axdiga. Sennakeriib, boqorkii woqooyi, wuxuu Xisqiyaah ku eedeeyey inuu diiday bixinta baadkii loo qoondeeyey.

Haddaba sannaddii afar iyo tobnaad ee Boqor Xisqiyaah, ayaa Sennakeriib oo ahaa boqorkii Ashuur u soo kacay magaalooyinkii deyrka lahaa oo dhan ee dalka Yahuudah, wuuna qabsaday. Markaasaa Xisqiyaah oo ahaa boqorkii Yahuudah farriin u diray boqorkii Ashuur oo joogay Laakiish, isagoo leh, Waan gefay; iga noqo; waxa aad igu soo rogto waan qaadi doonaa. Boqorkii Ashuurna wuxuu ku waajibiyey Xisqiyaah oo ahaa boqorkii Yahuudah saddex boqol oo talanti oo lacag ah iyo soddon talanti oo dahab ah. Markaasaa Xisqiyaah siiyey lacagtii oo dhan oo laga helay gurigii Rabbiga iyo khasnadihii guriga boqorka. 2 Boqorradii 18:13–15.

Ciidankii woqooyi ee Sennakeriib wuxuu qabsaday lix iyo afartan magaalo oo Yahuudah ah intii uu ku sii socday Yerusaleem. Waxay leedahay ahmiyad nebiyadeed oo weyn in Ishacyaah 8:8 uu ku xirmo aayadaha toban iyo afartan, sidaas awgeedna uu bixiyo markhaati saddexaad oo ku saabsan burburkii boqortooyada koonfureed ee Midowgii Soofiyeeti sannadkii 1989. Burburkaasu wuxuu calaamadeeyaa bilowga muddo ka tirsan aayadda afartan oo madhan. Laga bilaabo rumoobiddii aayadda afartan ee 1989 ilaa aayadda afartan iyo kow, taas oo matalaysa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya, waxaa aayadda afartan ku jira muddo madhan. Muddadaasu waxay ka bilaabataa 1989 waxayna ku dhammaataa sharciga Axadda. Aayadda afartan wax ay ka sheegto muddadaas ma leh, laakiin aayadda afartan waxaa lagu fahmi karaa hab-raaca xariiq dul saaran xariiq.

“Furaha” aasaasiga ah oo lagu dhisayo taariikhda qarsoon ee aayadda afartanaad, waa markhaatiga Ishacyaah ee dagaalka guuleysta ee aargoosiga ah ee boqortooyada woqooyi ku qaaday boqortooyada koonfureed. Haddii ay tahay fallaagadii Xisqiyaah ee joojisay inuu sii ixtiraamo ballanqaadkii hore ee bixinta “canshuurta” Ashuur, ama ka takhalusidii Bernike ee uu sameeyey

Antiokhus, ama Heshiiskii Tolentino ee Napoleon—saddexdan aayadoodba waxaa rumoobay taariikho xoogga saaraya heshiis la jebiyey inuu yahay dhiirrigelinta hoose ee weerarka. Intii lagu jiray madaxweynenimadii Obama, iyadoo hoos imanaysa Wasaaradda Arrimaha Dibadda ee John Kerry, kaaliyaha xoghayaha Victoria Nuland ayaa horseedday kacaan midabaysan si loo afgembiyo dawladdii Yukrayn. Laga bilaabo markaas, laba dhinac oo dood keliya ah ayaa ka jira Dagaalka Yukrayn; Putin wuxuu leeyahay wuxuu ahaa heshiis la jebiyey, halka kuwa ka soo horjeeda ay leeyihiin heshiiska uu Putin tilmaamayo weligiis ma jirin marka loo eego macnaha uu Putin sheeganayo. Haddii heshiis dhab ahaan la galay dabadeedna la jebiyey, ama lidkeeda, wax farqi ah ma leh, waayo diiwaanka nebinnimadu si fudud wuxuu u qoriyaa heshiis la jebiyey inuu yahay dhiirrigelinta dagaalka.

Ishacyaah 8:8 wuxuu bixiyaa “furaha” lagu arko in boqorka woqooyi uu qabsado oo keliya ilaa qoorta, ama ilaa madaxa. “Furahaas” wuxuu Ruushka u aqoonsanayaa inuu yahay madaxa taagnaa ka dib burburkii jidhka sannadkii 1989. Muhiimadda nebiyadeed ee aayadda siddeedaad kuma koobna oo keliya “furaha” lagu aqoonsanayo madaxa, balse aqoonsigeeda “qoorta” oo matalaysa madaxa, ama magaalada caasimadda ah, waxaa la sugi karaa oo keliya marka lala xiriiriyo tuduc hore oo isla muujintii Ishacyaah 8 ah. Muujintaasi waxay ka bilaabataa cutubka toddobaad, oo aayadaha toddobaad iyo siddeedaad waxaa madaxa lagu qeexaa inuu yahay boqor, ama boqortooyadiisa, ama magaalada caasimadda ah ee boqortooyo. Yerusaaalem waxay ahayd caasimaddii Yahuudah, oo 46 magaalooyinkeedii ay qabsadeen ciidankii Sennakeriib, hase yeeshee Sennakeriib wuxuu ka tegay magaalada caasimadda ah ee Yerusaaalem iyadoo weli taagan.

Waayo, madaxa Suuriya waa Dimishaq, madaxana Dimishaq waa Resin; oo shan iyo lixdan sannadood gudahood ayaa Efrayim la jebin doonaa si uusan dad u ahaan. Oo madaxa Efrayim waa Samaariya, madaxana Samaariya waa ina Remalyaah. Haddaadan rumaysan, hubaal ma taagnaan doontaan. Ishacyaah 7:8, 9.

Markii ciidankii Sennakeriib yimaaddeen derbiyada Yerusaaalem sannadkii 701 BC, wuxuu gaadhay ilaa qoorta, isagoo sidaas yeelayna; wuxuu ka tegey markhaati taariikheed oo ku saabsan Ruushka oo sii hadhay burburkii 1989 ka dib. Sida Antiyokhoskii Weynaa u bilaabay aargoosiigiisii ka dhanka ahaa boqortooyadii koonfureed, wuxuu aayadda tobnaad ku yimid soohdinta Masar, hase yeeshee ma uu gelin. Waxa muhiimka ah ee ku jira guushii Antiyokhos ee aayadda tobnaad waa in ay calaamad u tahay gunaanadka olole milatari oo uu Antiyokhos waday kaas oo aan lahayn dagaal si gaar ah u muuqda, balse ka tarjumaya hawshiisii dib loogu soo dhisayo juqraafiyaddii hore looga lumiyey. Qabsashadiisa aayadda tobnaad waxay ka dhigan tahay gabagabada guulo dhowr ah. Wuxuu ku soo afjaray ololihii dagaalkii afraad ee Suuriya ee Rafiya, taas oo macnaheedu yahay “dhul xadeed,” waxaana Rafiya ahayd xadka, ama “qoorta” Masar. Ololihii Antiyokhos ee 219 BC ilaa 217 BC wuxuu ka dhigan yahay daadka iyo ka gudbidda burburkii Midowgii Soofiyeeti ee 1989 ilaa 1991, markii boqorku ka gudbay dalalka.

Si nebinnimo ahaan, Ishacyaah 8:8 wuxuu oggolaanayaa in Ruushka—sida qoorta ku jirta dagaalkii Sennacherib, ama qalcadda ku jirta kii Antiochus—lagu aqoonsado inuu yahay boqorka koonfureed ee dagaalkii Raphia, sida uu u muujinayo rumoobidda aayadda kow iyo tobnaad.

Markuu sidaas sameeyo, wuxuu si toos ah isugu xidhayaa taariikhda dibadda ah ee uu matalo masduulaagii (boqorka koonfureed), bahalku (boqorka woqooyi), iyo nebiga beenta ah (awoodda wakiilka u ah boqorka woqooyi), iyo xarriiqda gudaha ee wax sii sheegidda sida ay u matalayso wax sii sheegidda shan iyo lixdanka sannadood ee aayadda toddobaad ee cutubka toddobaad.

Si nebinnimo ahaan, macnaha Senakeriib u soo kacay Yerusaaalem wuxuu bixiyaa mid ka mid ah markhaatiyada nebinnimo ee ugu xoogga badan ee ku saabsan awoodda Ilaah ee Qorniinka, waayo halkaas ayuu Ilaah ku baabbi'iyey ciidankii Senakeriib oo ahaa 185,000 nin hal habeen gudaheed. Maalintii ka horraysay, derbiga Yerusaaalem waxaa saarnaa Eliyaaqiim iyo Shebna labadaba, kuwaas oo ah astaamaha Adventism-ka La'odikiya iyo Filadelfiya, kuwaas oo lagu calaamadiyey albaabka xiran ee 1844 iyo albaabka xiran ee sharciga Axadda.

Oo waxay noqotay sannaddii afar iyo tobnaad ee boqor Xisqiyaah, in Seenxeeriib oo ahaa boqorkii Ashuur uu ku kacay magaaloyinkii deyrka lahaa oo dhan ee dalka Yahuudah, wuuna qabsaday. Markaasaa boqorkii Ashuur Rabshaaqeh ka soo diray Laakiish ilaa Yerusaaalem xagga boqor Xisqiyaah isaga oo wata ciidan badan. Oo isna wuxuu istaagay ag maraaca berkedda sare oo ku taal jidka beerta ninkii dharka maydhi jiray. Markaasaa waxaa u soo baxay Eliyaaqiim ina Xilqiyaah oo ahaa kii guriga u sarreeyey, iyo Shebnaa oo ahaa karraanigii, iyo Yoo'ax ina Aasaaf oo ahaa taariikhyahankii. Ishacyaah 36:1-3.

Cutubka toddobaad ee Ishacyaah, Ishacyaah waxaa loo soo diray fariin uu u geeyo Axaas sharrowga ah, oo ahaa boqorkii Yahuudah, boqortooyadii koonfureed. Waa boqortooyadaas tan Sennakeriib ku weerarayo cutubka siddeedaad, aayadda siddeedaad. Markii Ishacyaah la kulmay boqor Axaas oo sharrowga ah, wuxuu kula kulmay “dhinaca marinka biyaha ee berkedda sare, oo ku yaal jidka beerta ninkii dharka dhaqayay,” taas oo ah isla meeshii Rabshaaqeh ku caayay magaca Rabbiga. Ishacyaah wuxuu baray in isaga iyo carruurtiisu ay ahaayeen calaamado.

Bal eega, aniga iyo carruurta Rabbigu i siiyey waxaannu u nahay calaamado iyo yaabab reer binu Israa'iil dhexdooda, xagga Rabbiga ciidammada ka yimid, kan deggan Buur Siyoon. Ishacyaah 8:18.

Markii Ishacyaah la kulmay boqorkii sharka lahaa Axaas “ag marinka biyaha ee balliga sare, jidka beerta ninkii dharka caddeyn jiray,” Ishacyaah wuxuu watay wiilkiisii Shearjashub, taas oo macnaheedu yahay, “haraadi baa soo noqon doonta.”

Markaasaa Rabbigu wuxuu Ishacyaah ku yidhi, Hadda u bax oo Ahaz la kulan, adiga iyo wiilkaaga Shearjashub, meesha ugu dambaysa ee marinka biyaha ee berkedda sare, oo ku taal jidka beer-ta ninkii dharka caddeyn jiray. Ishacyaah 7:3.

Shearjashub wuxuu tilmaamayaa in fariintii uu Ishacyaah kaga dhawaaqay “dhammaadka marinka biyomareenka ee berkedda sare, ee jidka beerta kan dharka caddeeya” ay tahay fariin aqoonsanaysa hadhaaga soo noqda. Hadhaagaasu waa kuwa ku jira kitaabka Malaakii oo loogu yeedhay inay Rabbiga tijaabiyaan iyagoo xaggiisa ugu soo noqda, oo ay toban meelood meelihiinna ku soo celiyaan bakhaarka. Kuwa soo noqda waxaa kaloo Yeremyaah u metelayaa sidii kuwa soo noqda ka dib niyad-jabkii ugu horreeyey. Cutubka toddobaad, “dhammaadka marinka biyomareenka ee berkedda sare, ee jidka beerta kan dharka caddeeya” wuxuu muujinayaa

Ishacyaah oo fariin siinaya boqor koonfureed oo shar leh, halka Ishacyaah lix iyo soddonaad Eliyaaqiim, Shebnaah, iyo Yoo'ax oo ahaa diiwaan-qorihii ay Hizqiyaah u wada hadleen, halka Rabshaaqiina uu Senakarib matalayey.

Fariintii ugu horraysay ee “dhamaadka mareenka berkedda sare ee jidka beerta kaawiyadaha” waxaa ku dhawaaqay Ishacyaah iyo wiilkiisa; fariintii ugu dambaysay ee “dhamaadka mareenka berkedda sare ee jidka beerta kaawiyadaha” waxaa ku dhawaaqay saddex qof. Fariintii ugu horraysay waxay ku socotay boqor gudaha ah, tan labaadna waxay ku socotay boqor dibadda ah. Xariiqda kala qaybisa waa derbiga, kaas oo astaan u ah sharciga Ilaah, iyo sharciga Axadda oo ka dhigan ka-qaadista derbiga kala-soocidda kaniisadda iyo dawladda. Marka la joogo sharciga Axadda, ama marka la joogo derbiga, waxaa jira saddex astaan; Eliyaaqiim waa Filadelfiya, Shebna waa La'odikiya, Yo'aab oo ah diiwaan-qoruhuna waa Saardis.

Marka sharciga Axadda la dejiyo, dad badan baa la afgembiyaa sida ku qoran Daanyeel kow iyo toban afar iyo afartan iyo kow, dadkaasina waa kuwa lagula xisaabtami doono iftiinka ku saabsan Sabtida maalinta toddobaad. Kuwa lagu afgembiyo aayadda afartan iyo koowaad waa Adventistada Sabtida-maalinta-toddobaad ee La'odikiya, Eliyaaqiimna wuxuu matalaa Filadelfiya.

Oo maalintaas waxay ahaan doontaa inaan u yeedho addoonkayga Eliyaaqiim ina Xilqiyaah; oo waxaan ku huwiyi doonaa khamiiskaaga, oo waxaan ku adkayn doonaa suunkaaga, oo xukunkaaga waxaan gelin doonaa gacantiisa; oo wuxuu aabbe u ahaan doonaa dadka Yeruusaalem deggan iyo reer Yahuudah. Oo furaha guriga Daa'uud waxaan dul saari doonaa garabkiisa; sidaas daraaddeed wuu furi doonaa, oo ninna ma xidhi doono; wuuna xidhi doonaa, oo ninna ma furi doono. Ishacyaah 22:20–22.

Oo malaa'igta kiniisadda Filadelfiya u qor; Waxyaalahan waxaa leeyahay Kan quduuska ah, Kan runta ah, Kan haysta furaha Daa'uud, Kan furaa oo aan ninna xidhi karin; oo xidha oo aan ninna furi karin; Waxaan ogahay shuqulladaada: bal eeg, waxaan hortaada dhigay albaab furan, oo aan ninna xidhi karin: maxaa yeelay, waxaad leedahay xoog yar, oo ereygaagii waad xajisatay, magacaygana ma aad inkirin. Bal eeg, kuwa sunagogga Shayddaanka ah oo leh, Annagu Yuhuud baannu nahay, laakiinse ma aha, ee way been sheegaan; bal eeg, waxaan ka dhigi doonaa inay yimaadaan oo ay ku sujuudaan cagahaaga hortooda, oo ay ogaadaan inaan ku jeclaaday. Muujintii 3:7–9.

Shebna waxaa lagu beddelay Eliyaaqiim, Shebnaha derbigana ku sugan wuxuu metelaa Adventistayaasha Maalinta Toddobaad ee La'odikiya kuwaas oo diida in ay ka faa'iidaystaan fariinta roobka hore ama roobka dambe. Roobkii hore ee kaniisadda la jiray waxaa metelayay Ishacyaah iyo kuwa hadhay ee soo noqday, fariintuna waxay ku wajahneyd kaniisad riddowday, oo uu metelayay boqorkii sharka lahaa ee Axaas. Fariinta derbiga ka timid waxaa la siiyey boqor shar leh oo woqooyi ah oo doonayay inuu Yeruusaalem ka adkaado, waxayna meteshaa roobka dambe marka loo eego roobka hore. Inta kaniisadda Ilaah la xukumayo, roobabka hore ama kuwii hore si dhibicyo ah bay u da'aan, laakiin marka la gaaro sharciga Axadda roobka waxaa loo shubaa qiyaas la'aan. Fariintii Axaas loo diray waxay ahayd fariinta gudaha, fariintii Sennakeriib loo dirayna waxay ahayd tan dibadda. Codka koowaad ee Muujintii 18:1–3 waa ku celcelinta fariinta malaa'igta labaad waana mid gudaha ah. Codka labaad ee Muujintii siddeed iyo tobnaad aayadda

afraad waa mid dibadda ah waana farriinta saddexaad. Ishacyaah iyo wiilkiisu waxay keeneen farriinta gudaha ee malaa'igta labaad, derbigana isagoo leh farriin dibadda ah waxaa yaal saddex nafood.

Eliyaaqiim waa boqol iyo afartan iyo afar kun; Shebna waa Adventism-ka toddobaad-maalmeedka ee La'odikiya oo wakhtigaas afka Rabbiga laga matago. Yoo'aab oo ahaa qoraaga taariikhda wuxuu u taagan yahay adhiga kale ee Ilaah, kuwaas oo diiwaangeliya taariikhda horseedda derbiga, si ay u gartaan calaamadda Eliyaaqiim marka kor loo qaado.

Ishacyaah 8:8 waxay farriimaha Ishacyaah lix ilaa laba iyo tobanka ku soo gelisaa Daanyeel kow iyo toban, aayadda toban. Markay sidaas samayso, waxay bixisaa marag labaad oo muujinaya in madaxa boqortooyadu uu weli taagan yahay ka dib weerarka. Waxay tilmaamaysaa dood ku saabsan axdi la jebiyey oo loo adeegsado in lagu dedejiyo dagaal.

Laga bilaabo burburkii Midowgii Soofiyeeti ee 1989, ee ku xusan aayadda afartanaad, ilaa sharciga Axadda ee dhowaan iman doona oo lagu matalay aayadda xigta, waxaa jira toddoba iyo soddon sano oo taariikh nebiyadeed ah oo aayadda afartanaad aan waxba ka sheegin. Aayadaha tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad waxay metelaan taariikhda nebiyadeed ee aan lagu xusin aayadda afartanaad. Waxaa lagu arki karaa oo keliya marka la adeegsado hab-raaca sadar ka sarreeya sadar. "Haddaad rumaysan weydaan, hubaal ma dhismi doontaan," waa digniinta nebiyadeed ee ku lifaaqan saddexda aayadood ee sharxaya 1989, oo dhammaystirka taariikheed ee aayadda siddeedaad ee Ishacyaah siddeedaadna wuxuu muujinayaa imtixaan loo hayo Eliyaaqiim iyo Shebna. Ma arki kartaan, mise waa idin indho la'yihiin?

Aayadda kow iyo afartan ee Daniel kow iyo tobnaad waa sharciga Axadda ee dhowaan ka imanaya Maraykanka, kaas oo lagu astaysay taariikhdii rumoowday aayadda lix iyo tobnaad.

Laakiin kii isaga ku soo kaca wuxuu yeeli doonaa sida uu doonistiisu tahay, oo ninna isagaa hortiisa istaagi kari maayo; oo wuxuu istaagi doonaa dalka quruxda badan, kaas oo gacantiisa ku baabbi'i doona. Daanyeel 11:16.

Oo weliba wuxuu geli doonaa dalka ammaanta badan, oo dalal badan baa la afgembiyi doonaa; laakiin kuwanu gacantiisa way ka baxsan doonaan, kuwaasoo ah Edom, iyo Moo'aab, iyo madaxda reer Cammoon. Daanyeel 11:41.

Dhammaystirka taariikheed ee aayadda lix iyo tobnaad ilaa aayadda soddonaad ee Daanyeel kow iyo toban waa taariikhda Roomaankii jaahiliga ahaa. Xarriiq kasta oo nebiyadeed oo ku jira Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad ama wuxuu tusaale u yahay taariikhda Roomaankii jaahiliga ahaa, Roomaankii baadariga ahaa, ama Roomaanka casriga ah. Xarriiq kastaa ama si toos ah ayuu u tilmaamayaa taariikh Roomaani ah, ama wuxuu tusaale u yahay taariikh Roomaani ah oo mustaqbalka ah. Xarriiq kastaa. Aayadaha si toos ah ugu saabsan taariikhda uu dhammaystiray Roomaankii jaahiliga ahaa, waxay tusaale u yihiin Roomaankii baadariga ahaa. Roomaankii jaahiliga ahaa iyo Roomaankii baadariga ahaa marka la isu geeyo waxay markhaati ka yihiin Roomaanka casriga ah. Rooma ayaa aasaasaysa aragtida, waayo bilowga cutubka ilaa dhammaadkiisa aragtidu waxay ku saabsan tahay Rooma.

Ciise wuxuu aqoonsaday inuu jiro khaa'in, si uu uga caawiyo xertiisa inay rumaystaan markii khiyaanadii Yuudas la muujiyey.

“Markuu ku dhawaaqayay hoogga ku saabsan Yuudas, Masiixu sidoo kale wuxuu lahaa ujeeddo naxariis ah oo ku wajahan xertiisa. Sidaas ayuu ku siiyey caddaynta taajka u ah Masiixnimadiisa. Wuxuu yidhi, ‘Waxaan idiin sheegayaa intaanay dhicin ka hor, si, markii ay dhacdo, aad u rumaysataan inaan ANIGU AHAY.’ Haddii Ciise aamusnaan ahaan lahaa, isaga oo u muuqda inuusan ogeyn waxa ku soo degi doona, xertu waxay u malayn lahaayeen in Macallinkoodu uusan lahayn ogaansho hore oo rabbaani ah, oo lagu qabtay yaab lana gacan geliyey gacmaha dadkii wax dilayay. Sannad ka hor, Ciise wuxuu xerta u sheegay inuu laba iyo toban doortay, midkoodna uu yahay shaydaan. Haddaba erayadiisii ku socday Yuudas, oo muujinayay in khiyaanadiisa si buuxda uu Macallinkiisu u oga, waxay xoojin lahaayeen rumaysadka kuwa runta ah ee raacsan Masiixa intii lagu jiray dullaysigiisa. Oo markii Yuudas uu gaadhi lahaa dhammaadkiisa cabsida leh, waxay xusuusan lahaayeen hooggii Ciise ku dhawaaqay kan khiyaaneeyey.” The Desire of Ages, 655.

Diseembar 31, 2023, Libaaxa qabiilka Yahuudah wuxuu bilaabay inuu furo shaabadda waxyiga Isaga qudhiisa ku saabsan, waxaana bilaabmay imtixaankii aasaasiga ahaa. Imtixaanku wuxuu ku saabsanaa in Rooma weli ahayd calaamaddii dejinaysay aragtida ku jirta aayadda afar iyo tobnad, mise wax baa isbeddelay? Markii kii ugu horreeyey ee ka gees ah Masiixa ee ka yimid Maraykanka uu bilaabay inuu xukumoo Maajo 8, 2025, aayadda afar iyo tobnad waa ay rumoowday. Markaas ayaa la arkay in xidhiidhka ka dhexeeya Trump iyo baadariga Leo uu hore ugu sii ahaa tusaale ahaan Reagan iyo John Paul II. Dagaalkii Yukrayn oo bilaabmay 2014, markii Wasaaradda Arrimaha Dibadda ee Maraykanku ay keentay kacaan midab leh oo ka dhacay Yukrayn, wuxuu dhacay xilligii madaxtinnimada Obama, kaas oo xukumay intii ay jireen laba baadari. Reagan iyo John Paul II ee aayadda tobnad, dabadeedna 2014, Dagaalkii Yukrayn ayaa bilaabmay sida uu u metelayo dagaalka aayadda kow iyo tobnad ee dhulka xuduudda, ama dagaalkii Raphia. Raphia waxay ka dhigan tahay “dhul xuduud ah,” sidaas oo kalena erayga “Yukrayn.” Taariikhdaas dhexdeeda Obama iyo laba baadari waxay calaamadiyaan dagaalkii labaad ee saddexda dagaal ee aayadaha tobnad ilaa shan iyo tobnad. Dabadeed 2024, Trump wuu soo noqday isagoo ah rumoobidda aayadda saddex iyo tobnad. Markaas aayadda afar iyo tobnad aragtida waxaa la dejiyaa imaatinka dhiggiisa baadarinimo ee Trump.

Waxa la aasaasay waxay tahay in saddexda dagaal ee aayadaha toban ilaa shan iyo toban ay metelaan saddex calaamadood oo mid kastaaba aqoonsanayo xidhiidhka ka dhexeeya Yesebeel iyo Axaab, kaas oo u horseedaya Buur Karmel marka la gaaro sharciga Axadda. Xilligii Reagan, Yesebeel waxay joogtay Samaariya, iyadoo ku qarsoon isbahaysi qarsoodi ah. Dabadeedna wadaaddadii Bacal iyo nebiyadii geedaha Asheeraah waxay kor u qaadeen ruuxaan iyadda Katooligga xorta ah ee baraarugsan, iyagoo la midaynaya astaanta laba-wejiga ah ee Obama ee nebiga beenta ah ee Protestantism-ka riddada ah iyo nebiga beenta ah ee Islaamka labadaba, cibaadada dhulka hooyada, fasahaadka iyo fowdadii Kacaankii Faransiiska. Dabadeed Trump ayaa soo noqday 2024, waxaana xidhiidhkii furan ee ka dhexeeyey bahalka iyo sanamkiisa si muuqata loo muujiyey 2025. Waa 2026, oo imtixaankii aragtida dibadda ee aasaasku wuu gudbay, imminkana waxaynu ku jirnaa imtixaanka aragtida macbudka.

Aayadda kow iyo tobnaad waxaa la oofiyey dagaalkii Raphia sannadkii 217 BC, waxaana ay astaan u tahay Dagaalka Yukreyn ee bilaabmay 2014, kaas oo sii xoogaystay 2022, haddana qarka u saaran inuu dhammaado. Putin wuu guulaysan doonaa, hase yeeshee guushu waxay keliya hordhac u tahay bilowga halaaggiisa. Qaab-dhismeedka waxsii-sheegga ee aayadda kow iyo tobnaad iyo oofinteedii taariikhiga ahayd ee guushii Ptolemy ku gaadhay dagaalkii Raphia sannadkii 217 BC, taas oo ahayd oofinta aayadda kow iyo tobnaad ee cutubka kow iyo tobnaad, wuxuu la jaanqaadayaa taariikhda waxsii-sheegga ee Boqor Cuusiyaah. Ptolemy iyo Cuusiyaah labaduba waxay ahaayeen boqorro koonfureed, oo qalbiyadoodu kor isu qaadeen guulaha ciidan awgeed; laakiin kibirkaas qalbiyadooda kor u qaaday ayaa labadoodaba hoos u dhigay, waxaana halaagga labadoodaba lala xidhiidhiyey isku-dayo isbarbar socda oo ay ku doonayeen inay qurbaanno ku bixiyaan meesha quduuska ah ee Yeruusaalem.

Waxaan sii wadi doonaa ka fiirsashada baabba'a Putin oo horseeda dagaalkii Panium ee ku xusan aayadda shan iyo tobnaad maqaalka xiga.